

comentarios literarios per Josep Palomero i José Miguel Segura

CARLES-JORDI GUARDIOLA

Els poetes també riuen

Editorial:

Publicacions de
l'Abadia de
Montserrat
Barcelona, 2020
Pàgines 85
Biografia

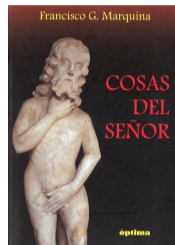
Els quatre volums que sobre la correspondència de Carles Riba ha editat i publicat Carles-Jordi Guardiola, autor també d'uns altres estudis complementaris, ens permeten considerar-lo un expert sobre la figura i l'obra del gran poeta català desaparegut el 1959. Com que Riba no va deixar escrites unes memòries, aquest recull de records d'altres persones que el van tractar de prop resulta molt útil per conèixer diversos aspectes íntims de la seua personalitat. Totes les aportacions són molt sucoses i algunes, fins i tot, divertides com la de Joaquim Molas, qui ja ens en contava algunes en les classes de l'Autònoma. Així, gràcies a les evocacions dels nou entrevistats, coneixem la posició de Riba com a símbol de la resistència clandestina del catalanisme cultural, les seues relacions amb Cambó i amb Estelrich, el seu paper com a comissari de la Fundació Bernat Metge confiscada, l'admiració que suscitava en l'Escola de Bibliotecàries per la seua sàvia docència, l'exigent compromís cap a la seua creació poètica, l'amatent tutela que va exercir sobre Eugènia Crexells, filla del filòsof Joan Crexells, mort prematurament, etc. Un llibre molt oportú per als admiradors de l'autor d'una obra poètica excelsa. JP

FRANCISCO GARCÍA MARQUINA

Cosas del señor

Editorial:

Óptima
Madrid, 1998
Pàgines 573
Assaig

Francisco García Marquina és una autor madrileny que viu i escriu en una premeditada segona —o tercera— línia del panorama literari en llengua espanyola. En 1974 es va instal·lar al Molino de Caspueñas (Guadalajara) a la vora del riu Ungría, on va residir fins a 1993. Al meu entendre, aquesta actitud cap a la vida en general i cap a l'escriptura literària en particular, al costat de l'enorme qualitat de textos com aquest *Cosas del señor* —publicat en 1998 i ara convertit en una joia per a bibliòfils— guarda una estreta i molt estimable relació amb la figura i l'obra del narrador català Jesús Moncada.

Cosas del señor és el que es coneix com a «novel·la riu»; és a dir, un relat d'extensió considerable en la qual es narren diferents fils argumentals protagonitzats per altres tants personatges principals i secundaris als quals es retorna amb una certa periodicitat, històries, episodis i accions que tard o d'hora, d'una manera o un altre, explícita o implícitament acaba confluïnt en un mateix punt del discurs narratiu. En conjunt, la infinitat de peripècies que transcorren el fan en l'Alcarria durant la segona meitat de l'Edat mitjana, a mitjan segle XIV, un moment

històric marcat per una epidèmia de pesta arribada d'Orient. Els personatges són els vilatans i pelegrins que puñulen a la vora dels rius Ungría, Matayeguas i Badiel, ben coneguts per l'autor.

El títol de la novel·la és també una espècie de «sonsonete» que es repeteix periòdicament, quasi sempre en boca d'algun personatge que acaba atribuït a la divinitat tot allò que és incapaç de comprendre i, per tant, utilitzar i dominar, tot allò davant què només podem conformar-nos el millor que puguem. En aquest sentit, és una novel·la que frega territoris més propis de l'antropologia que de la literatura, marcats pel major o menor grau de resignació —a vegades cristiana però en la majoria de les ocasions ras i curt humana— dels personatges abans de res allò que ix a la seua trobada al llarg de les seues existències. Sent com és una novel·la històrica, l'obra no ho és a la manera habitual perquè el lector no trobarà en les seues pàgines episodis realitzats per un heroi, sinó les xicotetes accions dels més de dos-cents personatges, gents vilatanes o viatgers de pas, que formen conjuntament un mosaic variat i riquíssim de la vida en la seua més pura elementalitat, amb les seues filies i les seues fòbies, xicotets somnis i els seus grans malsons, els seus hàbits, cerimònies, rituals i costums, els seus riures i les seues llàgrimes, els seus plaers i els seus pesares.

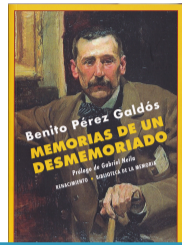
Amb tot, el més cridaner d'aquesta estupenda novel·la és el desplegament lingüístic, expressiu, del qual l'autor fa gala de cap a cap. Un desplegament per al qual es necessita una documentació prèvia ingent i un amor inesgotable per les paraules, especialment per les més antigues i les més sonores; és a dir, per les més poètiques. Una novel·la estranya i extraordinària, tan ben construïda i commovedora davant la qual és impossible romandre impassibles. JMSR

BENITO PÉREZ GALDÓS

Memorias de un desmemoriado

Pròleg:

Gabriel Neila
Editorial:
Renacimiento
Sevilla, 2020
Pàgines 163
Memòries

En els últims anys de la seua vida, el gran novel·lista del segle XIX espanyol va accedir a dictar aquestes memòries, que van eixir en catorze lliuraments, per a la revista *La Esfera*, que tenia una gran difusió (setanta mil exemplars en 1920). Com tota la producció de Galdós, es lliguen amb afany perquè ens aporten detalls biogràfics que desconexiem de l'autor de *Lo prohibido*, especialment les seues impressions dels viatges que va realitzar per Espanya i altres països europeus, així com les seues relacions polítiques i socials.

Malgrat això, Galdós parla poc de la seua vida privada perquè la considera intrascendent per al lector, i només de passada, si ve al cas, esmenta alguna de les seues obres. Per a cohesionar els paràgrafs, enunciats en primera persona, o bé a manera de recapitulació, sovint es dirigeix a la seua pròpia memòria anomenant-la benvolguda nimfa. En qualsevol cas, gràcies a aquesta edició, coneixem detalls d'esdeveniments rellevants del passat, com la revolta estudiantil que, en suport del rector cessat de la Universidad Central, va ser massacrada per les forces de l'ordre el 10 d'abril de 1865 (l'anomenada Nit de Sant Daniel) i altres esdeveniments, hui oblidats. JP

destacamos...

Una exploración personal y erudita sobre el color azul

¿Por qué vemos las cosas de un color determinado? ¿Qué provoca que cada objeto, planta o animal tengan un colorido en concreto? ¿Qué es el color? Estas, y muchas otras cuestiones, han preocupado a escritores y científicos, quienes a lo largo de la historia han ido hilvanando un relato o teoría sobre la percepción humana del color y los significados que le hemos concedido a cada uno de ellos. Existe, qué duda cabe, toda una iconografía y simbología detrás de cada uno de ellos, y no pocos se han devanado los sesos para intentar entender el por qué de fenómenos como las sombras coloreadas, la refracción, el acromatismo e hiperacromatismo... Desde **Newton a Goethe**, pasando por un escritor de la talla de **William H. Gass** o, más recientemente **Maggie Nelson**.

Precisamente, estos dos últimos son los autores de dos obras que tienen como gran protagonista el azul. Ambos textos son una especie de ensayo, breve, y en ambos uno se pre-

gunta qué importancia puede tener el azul, por qué ese color figura como protagonista en tantos estudios. Al respecto, Gass diría: «Porque el azul no es sólo un color, es una palabra que tiñe todo lo que toca». Y sí, leyendo *[Bluets]* (**Tres Puntos Ediciones**), uno se percató de que, efectivamente, tiñe e, incluso, llega a obsesionar, como le sucede a la escritora y ensayista Maggie Nelson, quien vuelve a demostrar esa capacidad extraordinaria de entrelazar un relato autobiográfico con pensamientos más propios de la teoría y crítica del arte.

[Bluets] es un texto híbrido compuesto por 240 fragmentos que oscilan desde el relato más personal a disquisiciones filosóficas. Así, Nelson va de lo material a lo emocional o sensorial, de elementos concretos o cotidianos hacia aspectos de un carácter abstracto, logrando un equilibrio entre lo que se podría considerar como un estilo formal o técnico y una narración introspectiva en la que habla sin tapujos

en la que se desnuda ante el lector. Y es que en este relato, Nelson comparte una experiencia dolorosa fruto de un desamor, así como otras historias traumáticas —como la paraplejía de una amiga—. La incomprensión acerca del fin de esa relación, y de esas situaciones contradictorias, la sume en un estado de incoherencia, de cuestionamiento total y absoluto de sí misma, y es ese «enamoramamiento» hacia el color azul el que le sirve para ir ordenando sus pensamientos, revisando y revisitando momentos pasados al tiempo que nos brinda curiosas anécdotas ligadas esa tonalidad y comparte conocimientos asombrosos de índole psicológica, como el hecho de que exista la «cromofobia», esa aversión al color que permanece latente en muchos rincones del planeta y que, como ya reconociera **David Bachelor**, explicaría los múltiples intentos, desde la Antigüedad, de depuración del color en el arte, la literatura o la arquitectura.

Erudición desenfadada, siempre interesante, la que demuestra Maggie Nelson a través de esta obra que se lee con gozo y en la que nos percatamos de la importancia de un color que encierra múltiples significados. Impresionante observar cómo a partir del azul es capaz de hablarnos de la propia vida. **ERIC GRAS**

MAGGIE NELSON

[Bluets]

Traducción: **Lawrence Schimel**
Editorial: **Tres puntos ediciones**
Madrid, 2020
Páginas 112
Narrativa / Ensayo